

Υπόθεση C-663/21

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

5 Νοεμβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Verwaltungsgerichtshof (Αυστρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

20 Οκτωβρίου 2021

Αναιρεσείουσα αρχή:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Αναιρεσίβλητος:

A A

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Ανάκληση του καθεστώτος ασύλου λόγω διαπράξεως ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος – Στάθμιση συμφερόντων – Οδηγία 2011/95/ΕΕ – Οδηγία 2008/115/ΕΚ – Απαγόρευση επαναπροωθήσεως

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Προκειμένου να εκτιμηθεί η δυνατότητα ανακλήσεως του καθεστώτος ασύλου που χορηγήθηκε προηγουμένως σε πρόσφυγα από την αρμόδια αρχή για τον λόγο που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 4, στοιχείο β', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα

ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση), πρέπει να διενεργείται, ως αυτοτελές κριτήριο, στάθμιση συμφερόντων υπό τη έννοια ότι, για την ανάκληση του καθεστώτος ασύλου, το δημόσιο συμφέρον για την επιστροφή θα πρέπει να υπερτερεί των συμφερόντων του πρόσφυγα για τη συνέχιση της προστασίας από το παρέχον άσυλο κράτος, στο πλαίσιο δε της σταθμίσεως αυτής η αποδοκιμασία του εγκλήματος και ο ενδεχόμενος κίνδυνος για την κοινωνία θα πρέπει να αντισταθμίζονται με τα συμφέροντα του αλλοδαπού για προστασία, λαμβάνοντας υπόψη την έκταση και τη φύση των επαπειλούμενων σε βάρος του μέτρων;

2. Αντιτίθενται οι διατάξεις της οδηγίας 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, και ιδίως τα άρθρα 5, 6, 8 και 9 αυτής, σε εθνική ρύθμιση κατά την οποία εκδίδεται απόφαση επιστροφής σε βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, του οποίου το προηγούμενο δικαίωμα διαμονής ως πρόσφυγα αφαιρέθηκε λόγω ανακλήσεως του καθεστώτος ασύλου, ακόμη και όταν, ήδη κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως επιστροφής, είναι βέβαιο ότι η απομάκρυνση δεν επιτρέπεται επ' αόριστον λόγω της απαγορεύσεως επαναπροωθήσεως, τούτο δε διαπιστώνεται επίσης με απόφαση που έχει καταστεί απρόσβλητη;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και του διεθνούς δικαίου

Οδηγία 2011/95/ΕΕ, άρθρο 14

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης), άρθρα 2, 4 και 19

Οδηγία 2008/115/EK (οδηγία περί επιστροφής), άρθρα 5, 6, 8 και 9

Σύμβαση της Γενεύης, άρθρο 33

ΕΣΔΑ, άρθρα 2 και 3

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Asylgesetz 2005 [αυστριακός ομοσπονδιακός νόμος του 2005 περί ασύλου], άρθρα 2, 3, 6 έως 10 και 57

Αποκλεισμός από το καθεστώς ασύλου

Άρθρο 6 (1) Ο αλλοδαπός αποκλείεται από το καθεστώς ασύλου, αν

1. και για όσο διάστημα, απολαύει της προστασίας που προβλέπει το άρθρο 1, Δ, της Συμβάσεως της Γενεύης για τους πρόσφυγες·

2. συντρέχει ένας από τους λόγους αποκλεισμού που αναφέρονται στο άρθρο 1, ΣΤ, της Συμβάσεως της Γενεύης για τους πρόσφυγες·
3. μπορεί για εύλογους λόγους να θεωρηθεί ότι ο αλλοδαπός συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Αυστρίας, ή
4. έχει καταδικασθεί τελεσιδικώς από ημεδαπό δικαστήριο για τη διάπραξη ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος και, λόγω αυτής της αξιόποινης συμπεριφοράς, συνιστά κίνδυνο για το κοινωνικό σύνολο. [...]

Ανάκληση του καθεστώτος ασύλου

Άρθρο 7 (1) Εκδίδεται απόφαση ανακλήσεως του καθεστώτος ασύλου που έχει αναγνωριστεί σε αλλοδαπό, όταν

1. συντρέχει λόγος αποκλεισμού από το καθεστώς ασύλου κατά την έννοια του άρθρου 6

[...]

(4) Η ανάκληση που προβλέπεται στην παράγραφο 1, σημεία 1 και 2, πρέπει να συνδυάζεται με τη διαπίστωση ότι ο ενδιαφερόμενος δεν δικαιούται πλέον εκ του νόμου το καθεστώς του πρόσφυγα. [...]

Ανάκληση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας

Άρθρο 9 (1) Εκδίδεται απόφαση ανακλήσεως του καθεστώτος επικουρικής προστασίας που έχει αναγνωριστεί σε αλλοδαπό, όταν

1. δεν συντρέχουν ή δεν συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας (άρθρο 8, παράγραφος 1),

[...]

(2) Αν δεν μπορεί να ανακληθεί το καθεστώς επικουρικής προστασίας για τους λόγους της παραγράφου 1, ανάκληση επιτρέπεται επίσης, αν

1. συντρέχει ένας από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ΣΤ, της Συμβάσεως της Γενεύης για τους πρόσφυγες,
2. ο αλλοδαπός συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Αυστρίας, ή
3. ο αλλοδαπός έχει καταδικασθεί τελεσιδικώς από ημεδαπό δικαστήριο για τη διάπραξη κακουργήματος (άρθρο 17 του Strafgesetzbuch [αυστριακού ποινικού κώδικα, στο εξής StGB]). [...]

Στις περιπτώσεις αυτές, η ανάκληση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας πρέπει να συνδυάζεται με την έκδοση πράξεως για τη λήξη της παραμονής και με

τη διαπίστωση του κατά πόσον επαναπροώθηση, αποπομπή ή απομάκρυνση του αλλοδαπού στο κράτος καταγωγής του είναι ανεπίτρεπτη, επειδή θα συνεπαγόταν πραγματικό κίνδυνο παραβάσεως του άρθρου 2 της ΕΣΔΑ, του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ ή των πρωτοκόλλων 6 ή 13 της ΕΣΔΑ ή για αυτόν ως άμαχο σοβαρή απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητάς του λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής συρράξεως.

«Δικαίωμα διαμονής για λόγους ειδικής προστασίας»

Άρθρο 57 (1) Στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στο ομοσπονδιακό έδαφος παρέχεται, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως, «δικαίωμα διαμονής για λόγους ειδικής προστασίας»:

1. αν, δυνάμει του άρθρου 46a, παράγραφος 1, σημεία 1 ή 3, του Fremdenpolizeigesetz [αυστριακού ομοσπονδιακού νόμου περί της αστυνομίας αλλοδαπών, στο εξής FPG], η διαμονή του υπηκόου τρίτης χώρας στο ομοσπονδιακό έδαφος γίνεται ανεκτή επί ένα τουλάχιστον έτος και εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις διαμονής, εκτός αν ο υπήκοος τρίτης χώρας συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Αυστρίας ή έχει καταδικασθεί τελεσιδικώς από ημεδαπό δικαστήριο για τη διάπραξη κακουργήματος (άρθρο 17 του StGB). [...]

Απόφαση επιστροφής

Άρθρο 52 (1) [...]

(2) Το Bundesamt [αυστριακή ομοσπονδιακή υπηρεσία μεταναστεύσεως και ασύλου] [...] εκδίδει απόφαση επιστροφής σε βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, όταν

1. [...]

3. ανακληθεί το καθεστώς ασύλου που του είχε αναγνωριστεί χωρίς να του χορηγηθεί το καθεστώς επικουρικής προστασίας, ή

[...]

(9) Με την απόφαση επιστροφής καθορίζεται ταυτόχρονα αν, δυνάμει του άρθρου 46, επιτρέπεται η απομάκρυνση του υπηκόου τρίτης χώρας προς ένα ή περισσότερα συγκεκριμένα κράτη. [...]

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο Α Α (στο εξής: αναιρεσίβλητος) γεννήθηκε στη Δαμασκό (Συρία) το 1989 και μέχρι τον Αύγουστο του 2014 ζούσε στη Συρία. Στις 10 Δεκεμβρίου 2014 εισήλθε παρανόμως στην Αυστρία όπου και υπέβαλε αυθημερόν αίτηση διεθνούς προστασίας σύμφωνα με τον Asylgesetz 2005 (στο εξής AsylG 2005). Δήλωσε ότι είναι ανιθαγενής και ανήκει στον παλαιστινιακό λαό. Κατά τον χρόνο εκείνο,

διέθετε ταξιδιωτικό έγγραφο που είχε εκδοθεί από συριακή αρχή για Παλαιστίνιους, καθώς και ταυτότητα του ίδιου τύπου. Τον Αύγουστο του 2014 κλήθηκε από τη στρατιωτική αστυνομία να υπηρετήσει τη (στρατιωτική) θητεία του. Κατόπιν αυτού, εγκατέλειψε τη Συρία. Ισχυρίζεται ότι, σε περίπτωση επιστροφής του στη Συρία, απειλείται με διώξεις από την κυβέρνηση (υπονοώντας σαφώς ως λόγο το ότι απέφυγε την εκπλήρωση της στρατιωτικής θητείας).

- 2 Με απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2015, το Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl [αυστριακή ομοσπονδιακή υπηρεσία μεταναστεύσεως και ασύλου] (η αναιρεσείουσα αρχή) έκανε δεκτή την αίτηση του αναιρεσίβλητου, του χορήγησε το καθεστώς ασύλου και αναγνώρισε ότι εκ του νόμου δικαιούται το καθεστώς του πρόσφυγα.
- 3 Κατά τη διάρκεια της διαμονής του στην Αυστρία, ο αναιρεσίβλητος τέλεσε αξιόποινες πράξεις. Στις 22 Μαρτίου 2018, το Landesgericht Linz [περιφερειακό δικαστήριο του Linz, Αυστρία] τον καταδίκασε σε στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας ενός έτους και τριών μηνών καθώς και σε χρηματική ποινή 180 ημερήσιων μονάδων για τα πλημμελήματα της επικίνδυνης απειλής, της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας και της παράνομης διακινήσεως ναρκωτικών ουσιών, καθώς και για το κακούργημα της εμπορίας ναρκωτικών ουσιών. Η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής ανεστάλη υπό όρους επί τριετία.
- 4 Με απόφαση του Landesgericht Linz [περιφερειακού δικαστηρίου του Linz] της 14ης Ιανουαρίου 2019, ο αναιρεσίβλητος καταδικάστηκε τελεσιδικώς σε στερητική της ελευθερίας ποινή τριών μηνών για τα αδικήματα της σωματικής βλάβης και της επικίνδυνης απειλής. Στις 11 Μαρτίου 2019, το Landesgericht Wels [περιφερειακό δικαστήριο του Wels, Αυστρία] τον καταδίκασε τελεσιδικώς σε στερητική της ελευθερίας ποινή έξι μηνών για τα αδικήματα της απόπειρας σωματικής βλάβης και της επικίνδυνης απειλής. Η εκτέλεση των στερητικών της ελευθερίας ποινών ανεστάλη, τελικώς, υπό όρους επί πενταετία.
- 5 Κατόπιν των νέων καταδικαστικών αποφάσεων, το Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl κίνησε, στις 28 Μαρτίου 2019, διαδικασία για την ανάκληση του καθεστώτος ασύλου που είχε χορηγηθεί στον αναιρεσίβλητο. Το γεγονός αυτό περιήλθε σε γνώση του τελευταίου με έγγραφο της 29ης Μαρτίου 2019. Ο αναιρεσίβλητος κλήθηκε να υποβάλει και όντως υπέβαλε τις παρατηρήσεις του.
- 6 Με απόφαση της 13ης Αυγούστου 2019, η Landespolizeidirektion Oberösterreich [περιφερειακή αστυνομική διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας] επέβαλε στον αναιρεσίβλητο πρόστιμο λόγω επιθετικής συμπεριφοράς έναντι οργάνου δημοσίου ελέγχου.
- 7 Με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2019, το Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl έκρινε ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, σημείο 1, του AsylG 2005, ανακαλείται το καθεστώς ασύλου που είχε χορηγηθεί στον αναιρεσίβλητο και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 4, του AsylG 2005,

αυτός δεν δικαιούται πλέον εκ του νόμου το καθεστώς του πρόσφυγα (σημείο I του διατακτικού της απόφασης). Συγχρόνως, αποφασίστηκε ότι δεν χορηγείται στον αναιρεσίβλητο το καθεστώς επικουρικής προστασίας (σημείο II του διατακτικού της απόφασης), ότι δεν εκδίδεται αυτεπαγγέλτως άδεια διαμονής επειδή συντρέχουν λόγοι που πρέπει να ληφθούν υπόψη σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 57 του AsylG 2005 (σημείο III του διατακτικού της απόφασης), ότι εκδίδεται σε βάρος του απόφαση επιστροφής (σημείο IV του διατακτικού της απόφασης) και απαγόρευση εισόδου για χρονικό διάστημα οκτώ ετών (σημείο VII του διατακτικού της απόφασης) καθώς και ότι ορίζεται προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης 14 ημερών αφότου η απόφαση επιστροφής καταστεί απρόσβλητη (σημείο VI του διατακτικού της απόφασης). Ωστόσο, με την ίδια απόφαση κρίθηκε επίσης ότι η επαναπροώθηση, η αποπομπή ή η απομάκρυνση του αναιρεσίβλητου προς τη Συρία δεν επιτρέπεται (σημείο V του διατακτικού της απόφασης).

- 8 Στην αιτιολογία της απόφασέως του, το Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl δέχτηκε ότι από τις εκθέσεις για τη Συρία προκύπτει ότι στο κράτος αυτό εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος στρατολόγησης διά της βίας. Δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ο αναιρεσίβλητος να στρατολογηθεί διά της βίας και να αναγκαστεί να μετάσχει σε εγκλήματα πολέμου. Επομένως, είναι αναγκαίο να αποφευχθεί και στο μέλλον η απομάκρυνσή του προς τη Συρία.
- 9 Κατά της απόφασης αυτής ο αναιρεσίβλητος άσκησε προσφυγή ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Αυστρία].
- 10 Ο αναιρεσίβλητος συνέχισε να διαπράττει αξιόποινες πράξεις. Με τελεσίδικη απόφαση του Landesgericht Linz [περιφερειακού δικαστηρίου του Linz] της 16ης Ιουνίου 2020 καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή τεσσάρων μηνών για το αδίκημα της σωματικής βλάβης. Στις 8 Οκτωβρίου 2020, το Landesgericht Linz [περιφερειακό δικαστήριο του Linz] καταδίκασε τον αναιρεσίβλητο σε στερητική της ελευθερίας ποινή πέντε μηνών (χωρίς αναστολή) για τα αδικήματα της επικίνδυνης απειλής σύμφωνα με το άρθρο 107, παράγραφος 1, του StGB και της απάτης σύμφωνα με το άρθρο 146 του StGB.
- 11 Στις 28 Οκτωβρίου 2020, διεξήχθη ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου] επ' ακροατηρίου συζήτηση κατά τη διάρκεια της οποίας ο αναιρεσίβλητος δήλωσε ότι παραιτείται από την προσφυγή του ως προς το σημείο V του διατακτικού της απόφασης, με το οποίο είχε κριθεί ότι δεν επιτρέπεται η απομάκρυνσή του. Με απόφαση της 28ης Μαΐου 2021, το Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο] έκανε δεκτή την προσφυγή του αναιρεσίβλητου και ακύρωσε τα λοιπά σημεία I έως IV, VI και VII του διατακτικού της απόφασης χωρίς να προβεί σε αντικατάστασή τους.
- 12 Στο σκεπτικό του, το Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο] επισήμανε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, σημείο 1, του AsylG 2005, το καθεστώς ασύλου που έχει αναγνωριστεί σε αλλοδαπό ανακαλείται όταν συντρέχει λόγος αποκλεισμού του καθεστώτος αυτού κατά την

έννοια του άρθρου 6 του AsylG 2005. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι συντρέχουν οι όροι εφαρμογής της διατάξεως αυτής, θα πρέπει να πληρούνται τέσσερις προϋποθέσεις. Ο αλλοδαπός θα πρέπει, πρώτον, να έχει διαπράξει ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα, για το οποίο, δεύτερον, να έχει καταδικασθεί τελεσίδικα, τρίτον, να συνιστά κίνδυνο για το κοινωνικό σύνολο και, τέταρτον, το δημόσιο συμφέρον για τον τερματισμό της διαμονής να υπερτερεί του συμφέροντος του αλλοδαπού στη διατήρηση της προστασίας από το κράτος που παρέχει καταφύγιο.

- 13 Στη συνέχεια, το Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο], υπό το πρίσμα της σχετικής νομολογίας του Verwaltungsgerichtshof [Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, Αυστρία], δέχθηκε ότι πληρούνται η πρώτη έως και η τρίτη από τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις. Κατά το Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο], συνεπεία του διαπραχθέντος αδικήματος της εμπορίας ναρκωτικών και λόγω των επαναλαμβανόμενων βίαιων επιθέσεων του κατά άλλων προσώπων, ο αναιρεσίβλητος συνιστά σοβαρή απειλή για το κοινωνικό σύνολο. Το δικαστήριο αυτό κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι, στην περίπτωση του αναιρεσίβλητου, ο οποίος πολύ συχνά εμφανίζει καθ' υποτροπή παραβατική συμπεριφορά, δεν είναι δυνατή «ευνοϊκή πρόγνωση για το μέλλον». Όσον αφορά την τέταρτη προϋπόθεση, το εν λόγω διοικητικό δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να προβεί σε στάθμιση συμφερόντων ως προς το κατά πόσον τα συμφέροντα του κράτους που παρέχει καταφύγιο υπερτερούν των συμφερόντων του πρόσφυγα. Αν η αρχή της μη επαναπροωθήσεως ερμηνευθεί ως μέσο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αν ληφθεί υπόψη η αρχή ότι ακόμη και τα πρόσωπα που παραβιάζουν τους κανόνες του ποινικού δικαίου δεν στερούνται αυτομάτως όλων των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, μόνο σε σπάνιες και ακραίες εξαιρετικές περιπτώσεις θα μπορούσαν να υπερτερούν τα συμφέροντα του κράτους που παρέχει καταφύγιο. Προφανώς, το Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο] στήριξε την κρίση του στη διαπίστωση ότι για τους «Παλαιστίνιους πρόσφυγες που έχουν διαμείνει επί μακρό χρονικό διάστημα στη Συρία» ισχύει υποχρεωτική στρατιωτική θητεία. Σύμφωνα με εκθέσεις, η (συριακή) κυβέρνηση θεωρεί την άρνηση εκπληρώσεως στρατιωτικής θητείας όχι μόνον ως πράξη που διώκεται ποινικά, αλλά και ως έκφραση πολιτικής διαφωνίας και ελλείψεως βουλήσεως για την προστασία της «μητέρας πατρίδας» από τρομοκρατικές απειλές. Όσον αφορά τις συνέπειες της λιποταξίας και της αρνήσεως εκπληρώσεως της στρατιωτικής θητείας, υπάρχουν, βεβαίως, διαφορετικές εκθέσεις και αποκλίνουσες απόψεις. Ωστόσο, αναφέρεται επίσης ότι «η σύλληψη ενός αντιρρησία συνειδήσεως ισοδυναμεί με βέβαιη υποβολή σε βασανιστήρια και με καταδίκη σε θάνατο».
- 14 Κατά της αποφάσεως αυτής στρέφεται η αναίρεση που άσκησε το Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl ενώπιον του Verwaltungsgerichtshof [Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου].

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 15 Η αναιρεσείουσα αρχή ισχυρίζεται ότι η νομολογία του Verwaltungsgerichtshof [Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου] εκδόθηκε σε χρόνο και στο πλαίσιο νομοθεσίας που δεν μπορεί να συγκριθεί με το παρόν νομικό πλαίσιο. Ο νομοθέτης έλαβε μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει ότι, σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στο πλαίσιο της κρινόμενης κατ' αναίρεση υποθέσεως, δεν επιτρέπεται απομάκρυνση προς το κράτος καταγωγής στην περίπτωση που ο αλλοδαπός κινδυνεύει να υποστεί τέτοιες συνέπειες ώστε να τίθεται ζήτημα παραβίασεως του άρθρου 2 ή του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Η στάθμιση συμφερόντων στην οποία προέβη το Bundesverwaltungsgericht [ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο] δεν είναι αναγκαία για την προστασία έναντι της απομακρύνσεως, δεδομένου ότι για τον αναιρεσίβλητο υφίσταται εθνική προστασία έναντι της απομακρύνσεως υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση απαγορεύσεως της επαναπροωθήσεως, διαπιστώνεται τελεσιδικώς ότι η απομάκρυνση δεν επιτρέπεται. Από την εξέταση του λόγου αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα που προβλέπεται στην οδηγία 2011/95/ΕΕ προκύπτει ότι σκοπός των διατάξεων αυτών είναι η διαφύλαξη της αξιοπιστίας του συστήματος διεθνούς προστασίας που προβλέπουν οι οδηγίες, τηρουμένης της Συμβάσεως της Γενεύης. Επομένως, οι διατάξεις αυτές αντιτίθενται ακόμη και στη διατήρηση του καθεστώτος προστασίας που είχε χορηγηθεί προηγουμένως.
- 16 Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, C-57/09 και C-101/09, έχει κρίνει ότι ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα κατ' εφαρμογή του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο β' ή γ', της οδηγίας δεν εξαρτάται από έλεγχο τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας στη συγκεκριμένη περίπτωση. Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 2004/83/ΕΚ διατηρήθηκε στην αναδιατύπωση της οδηγίας 2011/95/ΕΕ. Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 6, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG 2005. Με το άρθρο 6, παράγραφος 1, σημείο 4, του AsylG 2005, που έχει εφαρμογή εν προκειμένω, ο Αυστριακός νομοθέτης προέβη στη μεταφορά του άρθρου 14, παράγραφος 4, στοιχείο β', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχει, έως σήμερα, αποφανθεί επί του ζητήματος αν πρέπει να διενεργείται στάθμιση συμφερόντων βάσει της διατάξεως αυτής. Κατά το Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, οι εκτιμήσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010 σχετικά με το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 2004/83/ΕΚ έχουν επίσης σημασία για την κατανόηση του άρθρου 14, παράγραφος 4, στοιχείο β', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 17 Κατά τη νομολογία του Verwaltungsgerichtshof [Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου], στην έννοια του «ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος» εμπίπτουν μόνον τα αδικήματα που αντικειμενικά θίγουν ιδιαίτερα σημαντικά έννομα αγαθά. Κατά κανόνα, σοβαρά εγκλήματα είναι, για παράδειγμα, η ανθρωποκτονία, ο βιασμός, η κακοποίηση παιδιών, ο εμπρησμός, η εμπορία ναρκωτικών, η ένοπλη ληστεία και παρόμοια. Ομοίως, η προσβολή του δικαιώματος της σεξουαλικής ακεραιότητας των παιδιών χαρακτηρίστηκε ως «ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα». Ωστόσο, το Verwaltungsgerichtshof [Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο] έχει επίσης υπογραμμίσει ότι πρόκειται για ενδεικτική και, επομένως, ουδόλως εξαντλητική απαρίθμηση των εγκλημάτων σε σχέση με το άρθρο 33, παράγραφος 2, της Συμβάσεως της Γενεύης. Επίσης, το Verwaltungsgerichtshof [Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο] επισήμανε ότι, ακόμη και στην περίπτωση μεγάλου αριθμού σχετικών τελεσίδικων καταδικαστικών αποφάσεων και, ως εκ τούτου, σημαντικών και, κατά κύριο λόγο, χωρίς αναστολή στερητικών της ελευθερίας ποινών, τα διαπραχθέντα αδικήματα μπορούν, στο πλαίσιο συνολικής εξέτασεως, να χαρακτηριστούν ως «ιδιαίτερα σοβαρά εγκλήματα».
- 18 Περαιτέρω, το Verwaltungsgerichtshof [Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο] αποφάνθηκε ότι, κατά την έννοια του άρθρου 33, παράγραφος 2, της Συμβάσεως της Γενεύης, μόνον οι δράστες που θεωρούνται επικίνδυνοι για την κοινωνία μπορούν να μεταφερθούν στο κράτος καταγωγής. Στην περίπτωση που υπάρχει ευνοϊκή πρόγνωση για τη μελλοντική συμπεριφορά του δράστη, ο εν προκειμένω επίμαχος λόγος ανακλήσεως κατά την έννοια του άρθρου 33, παράγραφος 2, της Συμβάσεως της Γενεύης δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Στο πλαίσιο της προγνώσεως κινδύνου, δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο το γεγονός της καταδικαστικής αποφάσεως ή της επιβολής ποινής σε βάρος του αλλοδαπού, αλλά και η φύση και η σοβαρότητα των αδικημάτων που οδήγησαν στην καταδίκη καθώς και η εικόνα της προσωπικότητάς του.
- 19 Η υποχρέωση σταθμίσεως των συμφερόντων αναγνωρίζεται στη διεθνή πρακτική. Στο πλαίσιο αυτής της σταθμίσεως των συμφερόντων, η καθής στην κύρια δίκη διοικητική αρχή υποχρεούται να αντιπαραβάλει την αποδοκιμασία του εγκλήματος και τον ενδεχόμενο κίνδυνο για την κοινωνία με τα συμφέροντα προστασίας του αιτούντος άσυλο, λαμβάνοντας υπόψη την έκταση και τη φύση των επαπειλούμενων σε βάρος του μέτρων. Το άρθρο 1, τμήμα ΣΤ, στοιχείο β', της Συμβάσεως της Γενεύης και το άρθρο 33, παράγραφος 2, της Συμβάσεως της Γενεύης δεν έχουν εφαρμογή, για παράδειγμα, αν τα επαπειλούμενα μέτρα είναι σχετικά αυστηρά, αλλά ο αιτών άσυλο μπορεί, σε μεγάλο βαθμό, να θεωρηθεί ότι έχει επανακοινωνικοποιηθεί επειδή δεν είναι υπότροπος. Αν ο αιτών άσυλο είναι πιθανόν να υποστεί βασανιστήρια ή θάνατο, το δημόσιο συμφέρον για τη μη χορήγηση ασύλου σπάνια υπερτερεί των ατομικών συμφερόντων προστασίας.
- 20 Κατά την εκτίμηση αυτή δίδεται έμφαση στο γεγονός ότι ο αλλοδαπός συνιστά σοβαρό και ενεστώτα κίνδυνο τον οποίο το κράτος που παρέχει καταφύγιο επιθυμεί να αποτρέψει. Ωστόσο, αν αναλογιστεί κανείς τις συνέπειες που μπορεί να έχει η επιστροφή, παρά τον συνεχιζόμενο κίνδυνο διώξεως του εν λόγω

αλλοδαπού στη χώρα καταγωγής του, κρίνεται εύλογο να πρέπει να διενεργείται στάθμιση των συμφερόντων ως προς το κατά πόσον οι κίνδυνοι που διατρέχει ο αλλοδαπός λόγω της επιστροφής στη χώρα καταγωγής του μπορούν να γίνουν αποδεκτοί σε σχέση με τον κίνδυνο που ο ίδιος συνιστά.

- 21 Για να γίνει κατανοητός ο λόγος ανακλήσεως του άρθρου 14, παράγραφος 4, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ δίδεται έμφαση στο γεγονός ότι ο αλλοδαπός, λόγω της εκτεταμένης παραβατικής συμπεριφοράς του και του κινδύνου που ο ίδιος συνιστά, δεν κρίνεται άξιος να διατηρήσει το καθεστώς του δικαιούχου ασύλου. Η προσέγγιση αυτή της διοικητικής αρχής ανταποκρίνεται στην πρόθεση που εξέφρασε ρητά ο Αυστριακός νομοθέτης στο πλαίσιο των τροποποιήσεων που επήλθαν στον AsylG 2005.
- 22 Από τις παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) φαίνεται να προκύπτει ότι μόνον η αυστριακή νομολογία προβαίνει, κατά την εφαρμογή της εθνικής διατάξεως με την οποία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 14, παράγραφος 4, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, σε στάθμιση συμφερόντων ικανή να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αλλοδαπός που έχει τελέσει αξιόποινες πράξεις δεν απολαύει απλώς (εθνικής) προστασίας, αλλά το καθεστώς ασύλου που του έχει χορηγηθεί δεν επιτρέπεται να αφαιρεθεί ούτε να ανακληθεί.
- 23 Επομένως, δεν φαίνεται να υπάρχει ομοιόμορφη ερμηνεία του άρθρου 14, παράγραφος 4, στοιχείο β', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ εντός των κρατών μελών. Ωστόσο, η διαφοροποίηση ως προς την ερμηνεία φαίνεται ικανή να παρακινήσει τα πρόσωπα που υποβάλλουν αίτηση διεθνούς προστασίας ή επιθυμούν να διατηρήσουν το καθεστώς προστασίας που τους έχει ήδη χορηγηθεί να μεταβούν στα κράτη μέλη τα οποία ακολουθούν ευνοϊκότερη για αυτούς ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Τούτο θα μπορούσε να ενθαρρύνει την πρακτική του «forum shopping» με σκοπό την καταστρατήγηση των κανόνων της οδηγίας 2011/95/ΕΕ. Υπενθυμίζεται όμως ότι, κατά την αιτιολογική σκέψη 13 της οδηγίας αυτής, η προσέγγιση των διατάξεων των σχετικών με την αναγνώριση και το περιεχόμενο του καθεστώτος πρόσφυγα και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας θα συμβάλει, μεταξύ άλλων, στον «περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία μεταξύ κρατών μελών», όταν οι εν λόγω μετακινήσεις οφείλονται αποκλειστικά στις διαφορές μεταξύ των νομικών πλαισίων των κρατών μελών (βλ. απόφαση της 10ης Ιουνίου 2021, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας [έννοια της «σοβαρής και προσωπικής απειλής»], C- 901/19, EU:C:2021:472, σκέψη 36).

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

- 24 Το αυστριακό δίκαιο επιτάσσει την έκδοση αποφάσεως επιστροφής σε βάρος αλλοδαπού ο οποίος δεν δικαιούται ή δεν δικαιούται πλέον να υπαχθεί στο καθεστώς ασύλου και στο καθεστώς επικουρικής προστασίας λόγω τελέσεως αξιόποινων πράξεων, ακόμη και αν η απομάκρυνσή του δεν επιτρέπεται επ' αόριστον. Στο πλαίσιο αυτό, ο Αυστριακός νομοθέτης, κατά τις

προπαρασκευαστικές εργασίες, επισήμανε ότι η οδηγία 2011/95/ΕΕ δεν εξετάζει το ζήτημα αν επιτρέπεται να εκδοθεί πράξη για τη λήξη της παραμονής αλλοδαπού ως προς τον οποίο πρέπει να ανακληθεί ή να μην χορηγηθεί το καθεστώς ασύλου ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας (άρθρα 12 και 14 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ). Στο μέτρο που το άρθρο 14, παράγραφος 6, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ ορίζει ότι ορισμένες εγγυήσεις της Συμβάσεως της Γενεύης εφαρμόζονται κατ' αναλογία στους εν λόγω αλλοδαπούς, οι εγγυήσεις αυτές λαμβάνονται υπόψη καθόσον, στις περιπτώσεις των άρθρων 8, παράγραφος 3α, και 9, παράγραφος 2, του AsylG 2005, εξακολουθεί να επιβάλλεται η διαπίστωση του κατά πόσον επαναπροώθηση, αποπομπή ή απομάκρυνση του αλλοδαπού στο κράτος καταγωγής του είναι ανεπίτρεπτη. Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 6, της οδηγίας περί επιστροφής, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να λαμβάνουν απόφαση ως προς τη λήξη της νόμιμης παραμονής μαζί με απόφαση επιστροφής, στο πλαίσιο ατομικής διοικητικής ή δικαστικής αποφάσεως ή πράξεως.

- 25 Σύμφωνα με την αυστριακή νομοθεσία, η ανάκληση του καθεστώτος προστασίας συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος διαμονής που είχε προηγουμένως χορηγηθεί λόγω του καθεστώτος του δικαιούχου ασύλου (ή του δικαιούχου επικουρικής προστασίας). Ως εκ τούτου, η διαμονή του αλλοδαπού δεν είναι πλέον νόμιμη. Αν εκδοθεί απόφαση επιστροφής μαζί με την ανάκληση του καθεστώτος προστασίας, αλλά ταυτόχρονα διαπιστωθεί ότι η απομάκρυνση στο κράτος καταγωγής είναι ανεπίτρεπτη, τούτο έχει ως συνέπεια (υπό την προϋπόθεση ότι η απομάκρυνση προς άλλο κράτος δεν επιτρέπεται) ότι η διαμονή του αλλοδαπού στην ομοσπονδιακή επικράτεια πρέπει να γίνει ανεκτή για όσο διάστημα δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση.
- 26 Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της πρόσφατης νομολογίας του Δικαστηρίου, οι διατάξεις της οδηγίας περί επιστροφής ενδέχεται να αντιτίθενται σε μια τέτοια νομική κατάσταση.
- 27 Με την απόφαση της 3ης Ιουνίου 2021, Westerwaldkreis (C-546/19, EU:C:2021:432), το Δικαστήριο έκρινε προσφάτως ότι θα ήταν αντίθετη τόσο προς το αντικείμενο της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, όσο και προς το γράμμα του άρθρου 6 αυτής, η ανοχή ενός ενδιάμεσου καθεστώτος υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι βρίσκονται στο έδαφος κράτους μέλους χωρίς δικαίωμα ούτε τίτλο διαμονής και στους οποίους έχει, ενδεχομένως, επιβληθεί απαγόρευση εισόδου, χωρίς όμως να υφίσταται πλέον εν ισχύ απόφαση επιστροφής εις βάρος τους (σκέψη 57). Οι εκτιμήσεις αυτές ισχύουν επίσης και όσον αφορά τους παρανόμως διαμένοντες στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόους τρίτης χώρας οι οποίοι δεν μπορούν να απομακρυνθούν, καθόσον τούτο αντιβαίνει στην αρχή της μη επαναπροωθήσεως (σκέψη 58). Από το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας περί επιστροφής προκύπτει ότι το γεγονός αυτό δεν δικαιολογεί τη μη έκδοση αποφάσεως επιστροφής εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας σε μια τέτοια περίπτωση, αλλά μόνον την αναβολή της απομακρύνσεώς του σε εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως (σκέψη 59).

- 28 Αν ωστόσο, όπως εν προκειμένω, είναι σαφές εκ προοιμίου ότι η απόφαση επιστροφής δεν μπορεί να εκτελεστεί επ' αόριστον, δεν είναι δυνατόν να γίνεται λόγος για έκδοση «αποτελεσματικής» αποφάσεως επιστροφής, οπότε το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/115 φαίνεται να αφορά μόνον εκείνες τις περιπτώσεις στις οποίες η άρση του κωλύματος για την απομάκρυνση αναμένεται εντός εύλογου χρόνου.
- 29 Πράγματι, στη νομολογία του, το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, όταν έχει εκδοθεί απόφαση επιστροφής σε βάρος υπηκόου τρίτης χώρας, αλλά ο τελευταίος δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση επιστροφής, είτε εντός της προθεσμίας που χορηγήθηκε για οικειοθελή αναχώρηση είτε όταν δεν χορηγήθηκε καμία προθεσμία προς τούτο, το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 επιβάλλει στα κράτη μέλη, προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών επιστροφής, να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να προβούν στην απομάκρυνση του ενδιαφερομένου, ήτοι στη φυσική μεταφορά του εκτός του εν λόγω κράτους μέλους (απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2021, TQ [επιστροφή ασυνόδευτου ανηλίκου] (C-441/19, EU:C:2020:515, σκέψη 79). Πρέπει να υπομνησθεί ότι, τόσο από το καθήκον πίστεως που υπέχουν τα κράτη μέλη όσο και από τις επιταγές αποτελεσματικότητας που υπενθυμίζονται, μεταξύ άλλων, στην αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2008/115, προκύπτει ότι η υποχρέωση την οποία επιβάλλει το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής στα κράτη μέλη να προβαίνουν, στις προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού περιπτώσεις, στην απομάκρυνση, πρέπει να εκπληρώνεται το συντομότερο δυνατό (σκέψη 80 της προαναφερθείσας αποφάσεως στην υπόθεση C-441/19).
- 30 Ωστόσο, στην περίπτωση που η απομάκρυνση του αλλοδαπού κρίνεται ανεπίτρεπτη με απόφαση που έχει καταστεί απρόσβλητη, είναι απολύτως αδύνατο για τη διοικητική αρχή να συμμορφωθεί με την υποχρέωση αυτή έως ότου υπάρξει (γεγονός το οποίο δεν δύναται να προβλεφθεί) αντίθετη απόφαση που θα επιτρέπει την απομάκρυνση. Σε μια τέτοια περίπτωση, θα μπορούσε –υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου– να απαγορευθεί στην αρχή, δυνάμει των διατάξεων της οδηγίας περί επιστροφής, να εκδώσει (εν είδει εφεδρείας) απόφαση επιστροφής.
- 31 Βάσει των όσων προεκτέθηκαν, η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τα προαναφερθέντα ερωτήματα δεν είναι, κατά το Verwaltungsgerichtshof [Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο], τόσο προφανής ώστε να μην υφίσταται περιθώριο αμφιβολίας, λόγος για τον οποίο τα ερωτήματα αυτά υποβάλλονται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.